

بسمه تعالی

مقدمه

برنامه درسی ملی، سند مهم و تاثیرگذاری است که با انگیزه تحول بنیادین در آموزش و پرورش، توسط سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی طراحی و تدوین شده است. به دلیل نقش و اثری که این سند در برنامه‌های درسی مختلف دوره‌های تحصیلی خواهد داشت شایسته است از طریق دیدگاه‌های صاحب‌نظران مورد نقد و ارزیابی قرارگیرد و شرایط مناسب و مطلوب خود را به دست آورد.

انجمن مطالعات برنامه درسی بنا به رسالت علمی خود با همکاری دانشگاه تربیت معلم و سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، این نشست علمی را جهت بحث و تبادل نظر در خصوص ابعاد گوناگون برنامه درسی ملی تدارک دیده‌اند و برای هم‌اندیشی درباره یکی از مهم‌ترین اسناد علمی همت گماشته‌اند.

همایش برنامه درسی ملی: نقد و نظر دارای چند ویژگی است که آن را از سایر همایش‌ها متمایز می‌سازد:

الف: محتوای مقالات بر محور نقد تدوین شده است و به طور کاربردی ابعاد سند ملی بررسی می‌شود. بدون تردید چنانچه تصمیمات آموزش و پرورش از صافی نقد سالم بگذرد، اتقان و استحکام بیشتر خواهد داشت.

ب: موضوع همایش نقد و ارزیابی سند مشخصی است که با اهداف معینی طراحی شده است و همه مقالات معطوف و متمرکز به آن می‌باشد. به همین دلیل کانون واحد و مشترک برای مقالات همایش به وجود آمده و نوعی یکپارچگی در آنها رقم خورده است.

ج: بلافاصله پس از هر مقاله زمان نسبتاً کافی برای بحث و تبادل نظر پیش‌بینی شده است که قاعدتاً به جنبه تعاملی و کاربردی بودن همایش می‌افزاید.

د: همراهی و همکاری سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی و همچنین دبیرخانه برنامه درسی ملی با انجمن مطالعات برنامه درسی و دانشگاه تربیت معلم به جذاب بودن و شکوه نقد افزوده است. بدون تردید موقعیت بسیار مطلوب و پندآموزی است که مسئولان محترم سازمان و طراحان سند برنامه درسی ملی با انجمن مطالعات برنامه درسی همراه شده‌اند تا همایش نقد سند مزبور را مشترکاً ساماندهی کنند و در پرتو این اقدام منطقی و سالم، نواقص و کاستی‌های آن را برطرف نمایند.

در پایان وظیفه خود می‌دانم مراتب تقدیر و تشکر خود را از اعضای محترم کمیته علمی همایش، ریاست محترم و اعضای دبیرخانه انجمن مطالعات برنامه درسی، مسئولان محترم دانشگاه تربیت معلم و ریاست سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی که در برگزاری همایش همکاری داشته‌اند، اعلام نماید و برای همگان از خدای متعال توفیق روز افزون آرزو کند. هم‌چنین از همه صاحب‌نظرانی که با ارسال چکیده و اصل مقاله با همایش همکاری نموده‌اند، سپاسگزاری می‌شود. امید است با چاپ مجموعه مقالات در آینده نزدیک بخش قابل توجهی از آثار علمی صاحب‌نظران برای استفاده عموم عرضه شود.

حسن کلکی

دبیر علمی همایش

فهرست چکیده مقالات

بخش الف: چکیده مقالات ارائه شده	
صفحه	عنوان
۱	بررسی و نقد فلسفی - نظری «برنامه درسی ملی» بر اساس مفاد «بنیان نظری تحول راهبردی در نظام تربیت رسمی و عمومی ج.ا.ا.» دکتر علیرضا صادق زاده قمصری
۲	برنامه درسی ملی درآینه فطرت حسن ملکی
۳	بررسی و نقد اهداف و الگوی هدف گذاری سند برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران محمد حسینی
۴	نقدی و نظری بر برنامه درسی ملی محمود مهرمحمدی
۵	مطالعات تطبیقی برنامه درسی ملی برخی نظام های آموزش متمرکز و غیر متمرکز با برنامه درسی ملی ایران علیرضا عصاره- محرم آقازاده
۷	استلزامات و اقتضائات اجرای برنامه درسی جمهوری اسلامی ایران نعمت اله موسی پور
۸	برنامه درسی ملی و نقش آن در تولید برنامه و کتاب درسی ریاضی زهرا گویا
بخش ب: چکیده مقالات پذیرفته شده	
۹	باور کنیم یا نکنیم! "چه کار باید" دیگر به کار نمی آید فرشته آل حسینی - محمود مهرمحمدی
۱۰	بررسی سطوح و مقاطع کلیدی در برنامه درسی ملی از منظر یافته های علم عصب شناسی آمنه احمدی
۱۱	بررسی نقش و جایگاه رویکرد یادگیری در برنامه درسی ملی غلامعلی احمدی - شب بو ملکی - مریم خوشیخت
۱۲	تحلیل و ارزیابی برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران بهارک اعظمی
۱۳	دوگانگی زبان خانه و آموزشگاه ضرورتی قابل تامل در برنامه درسی ملی کامبیز پوشنه- رامین نوظهور پهرآباد- سمیه رسولی
۱۴	تحلیل " برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران" براساس فرهنگ های برنامه درسی ژایلا حیدری نقدعلی
۱۵	سیاست گذاری برای برنامه درسی مرتضی خاقانی زاده- حسن ملکی- کوروش فتحی واجارگاه
۱۶	نقد و ارزیابی برنامه درسی ملی از منظر آموزش مهارت های زندگی لیلا سلیقه دار
۱۷	نقد و بررسی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در برنامه درسی ملی محبوبه سلیمان پور عمران
۱۸	نقش جنسیت در برنامه درسی علوم با تاکید بر برنامه درسی ملی (باید ها و نباید ها) اشرف السادات شکرباغانی
۱۹	بررسی سند برنامه درسی ملی بر اساس رویکرد آموزش چند فرهنگی علیرضا صادقی
۲۰	برنامه درسی مبتنی بر شایستگی رویکردی فرو گذارده در تدوین برنامه درسی ملی مرتضی کریمی
۲۱	تنوع فرهنگی رویکرد مغفول در برنامه درسی ملی نرگس کشتی آرا
۲۲	بررسی مبانی روانی و اجتماعی سند ملی برنامه درسی ندا محمدی- علیرضا عصاره

برنامه درسی مبتنی بر شایستگی رویکردی فرو گذارده در تدوین برنامه درسی ملی

مرتضی کرمی

تغییرات سریع جوامع در هزاره سوم میلادی تاثیر بنیادینی بر ماهیت مشاغل داشته است. بازار کار جهانی امروز به جای نیروی انسانی که دارای یک تخصص خاص باشد به منابع انسانی نیاز دارد که دارای مهارت‌های چندگانه‌ای باشد تا از این طریق در همراهی سازمان با تغییرات شتابان محیط پیرامون نه تنها باری برای سازمان نبوده بلکه باری کوشا باشند. این امر موجب آن شده که امروزه در ادبیات مدیریت و به ویژه مدیریت منابع انسانی محوری تحت عنوان شایستگی‌ها بوجود آید. از جمله حوزه‌هایی که از ادبیات مربوط به شایستگی‌ها استفاده نموده و به بهره مفهومی حوزه خود افزوده، برنامه درسی می‌باشد. برنامه درسی مبتنی بر شایستگی که منبعت از این ادبیات می‌باشد رویکرد مناسب جهت طراحی برنامه‌های درسی عصر حاضر می‌باشد. اتخاذ این رویکرد در برنامه درسی موجب می‌گردد که شایستگی‌ها محور برنامه درسی قرار گیرند و عناصر برنامه درسی (هدف، محتوا، فرصت‌های یاددهی و یادگیری و ارزشیابی) بر اساس آن شکل می‌گیرند. از آنجا که نیروی کار عمدتاً توسط نظام‌های آموزشی (آموزش متوسطه، فنی و حرفه‌ای و آموزش عالی) پرورش یافته و به بازار کار روانه می‌گردند و بررسی ادبیات موضوع بیانگر آن است که برنامه درسی مبتنی بر شایستگی جهت این مهم، رویکردی مناسب می‌باشد؛ لذا دغدغه اصلی اینست که رویکرد اتخاذ شده در برنامه درسی ملی تا چه حد مبتنی بر این ادبیات می‌باشد؟ جهت پاسخ‌گویی به این سوال بررسی بخش‌های اهداف، محتوا، فرصت‌های یاددهی و یادگیری و ارزشیابی سند ملی برنامه درسی ضروری است. آنچه که در این تحلیل نمایان می‌گردد مغفول ماندن مبانی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی در نگاشت این سند مهم می‌باشد. در مقاله حاضر سعی می‌گردد ضمن تشریح مختصر برنامه درسی مبتنی بر شایستگی، عناصر مختلف برنامه درسی در سند ملی را بر اساس این رویکرد مورد نقد قرار داده و بر اساس آن پیشنهادات کاربردی ارائه گردد.

کلید واژه ها: برنامه درسی مبتنی بر شایستگی، طراحی برنامه درسی، برنامه درسی ملی، شایستگی‌های محوری